

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 45 och 85 a § i mervärdesskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att mervärdesskattelagen ska ändras så att de ersättningar för upphovsrätt som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får för

överlåtelse av rättigheter eller på grund av denna rätt blir belagda med mervärdesskatt.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2009.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget

I 45 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) finns bestämmelser om skattefrihet för ersättningar som grundar sig på upphovsrätt. Skattefriheten har en gång i tiden motiverats med administrativa orsaker och med att ersättningar för upphovsrätt blir beskattade som en del av försäljningspriset på den tillgång som säljs för konsumtion, till exempel i försäljningspriset på en bok eller ljudupptagning eller i inträdesavgiften till ett evenemang.

Enligt 1 mom. betalas inte skatt på överlåtelse av rätten till ljud- eller bildupptagningar av utövande konstnärer eller andra offentligt uppträdande eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt och inte på överlåtelse av rättigheter enligt 1, 4 eller 5 § i upphovsrättslagen (404/1961) eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt. När det gäller skattefriheten på ersättningar för upphovsrätt har det ingen betydelse vem som är ersättningstagare. Skattefriheten gäller också dem vars rättigheter grundar sig på rättigheter som övergått från upphovsmännen. Till exempel är de ersättningar för upphovsrätt skattefria som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

Med stöd av 3 mom. behöver skatt inte betalas på ersättningar som erhållits för vidareanvändning av verk som omfattas av gemensam tillsyn över upphovsrätten. Enligt bestämmelsen betalas inte skatt på överlåtelse av en rättighet som grundar sig på upphovs-

rättslagen eller på ersättningar som på grundval av denna rätt erhållits enligt 26, 26 a, 26 i eller 47 a § i upphovsrättslagen, när ersättningstagaren är en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten eller ersättningen betalas ut av en sådan organisation. I 26 § i upphovsrättslagen bestäms om ersättning som grundar sig på avtalslicens, i 26 a § om kompensationsavgift, i 26 i § om ersättning för vidareförsäljning som betalas till upphovsmännen till ett bildkonstverk och i 47 a § om ersättning för användning som betalas till konstnärer och fonogramproducenter. Skattefriheten har en gång i tiden motiverats med administrativa orsaker. Största delen av de ersättningar som omfattas av gemensam tillsyn är skattefria med stöd av 45 § 1 mom. i mervärdesskattelagen, men en del skulle vara skattepliktiga utan 3 mom.

Enligt rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) är ersättningar för upphovsrätt skattepliktiga. En del medlemsstater har dock beviljats rätt att med stöd av undantagsbestämmelser befria sådana ersättningar från skatt. Enligt artikel 379.2 i direktivet får Finland fortsätta att tillämpa undantag från skatteplikt för tillhandahållande av tjänster av författare, konstnärer och artister så länge som samma undantag tillämpas i någon av de medlemsstater som ingick i gemenskapen den 31 december 1994. Finland kan begränsa den skattefrihet som avses i artikeln utan hinder av gemenskapslagstiftningen.

I artikel 98 i mervärdesskattedirektivet anges att medlemsstaterna får tillämpa en eller två reducerade skattesatser på leverans av varor och tillhandahållande av tjänster i de kategorier som anges i bilaga III. Tillhandahållandet av tjänster av författare, kompositörer och utövande konstnärer samt royaltier till dessa nämns i punkt 9 i bilaga III till mervärdesskattedirektivet.

Efter att mervärdesskattelagen stiftades har underhållnings- och kulturverksamheten internationaliserats och konkurrensen hårdnat. Bland annat är musikbranschen allt mer professionell och internationell. Distributionen av produkter över hela världen via Internet har påskyndat internationaliseringen. Detta har lett till betydande förändringar i verksamhetsbetingelserna när det gäller förvaltningen av upphovsrätter. De organisationer som förvaltar upphovsrätter har traditionellt förvaltat rätter inom sitt eget land. Nu för tiden är organisationer i olika länder verkamma också på den internationella licensmarknaden och konkurrerar med varandra. Dessutom strävar organisationerna efter att göra verksamheten allt effektivare genom internationellt samarbete och genom att delvis lägga ut funktioner på entreprenad.

Upphovsrättsorganisationer i Finland har hittills lyckats bra med att trygga förutsättningarna för de finländska upphovsmännens kreativa arbete och på ett heltäckande sätt övervakat användningen av verk inom olika användningsområden. Detta har varit nödvändigt med tanke på upphovsmännens försörjning, eftersom en betydande del av deras inkomster kommer från hemlandet. Många stora internationella organisationer koncentrerar sin verksamhet på de produktivaste licensområdena i stället för att sträva efter att på ett så heltäckande sätt som möjligt övervaka upphovsrätterna inom olika användningsområden.

Den nuvarande skattefriheten på ersättningar för upphovsrätt inverkar negativt på effektiviseringen av upphovsrättsorganisationernas funktioner i Finland, eftersom den mervärdesskatt som hänförs sig till organisationernas anskaffningar kvarstår som slutlig kostnad för dem. Det är möjligt att organisationerna i framtiden inte klarar av att erbjuda finländska upphovsmän tillräckligt kostnads-

effektiva tjänster. Dessutom begränsar den kostnadseffekt som beror på mervärdesskatten på anskaffningar organisationernas möjligheter att söka kostnadseffektiva lösningar genom att samarbeta med andra instanser. Mervärdesskattekostnadens andel minskar också de inkomster som delas ut till upphovsrättsinnehavarna.

I många länder, bland annat i Sverige, är ersättningarna för upphovsrätt belagda med mervärdesskatt, och det gör att upphovsrättsorganisationerna kan tillhandahålla samma tjänst utan kostnadseffekten av den mervärdesskatt som ingår i anskaffningarna.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

För att förbättra upphovsrättsorganisationernas internationella konkurrenskraft och neutralitet föreslås det att mervärdesskatten på ersättningar för upphovsrätt ändras så att de ersättningar för upphovsrätt som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får blir skattepliktiga. De ersättningar som upphovsmännen och de uppträdande får förblir däremot som hittills skattefria.

Förslaget innebär att upphovsrättsorganisationerna blir skyldiga att betala mervärdesskatt på överlåtelse av rätten till ljud- eller bildupptagningar av utövande konstnärer eller andra offentligt uppträdande eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt och på överlåtelse av rättigheter enligt 1, 4 eller 5 § i upphovsrättslagen eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt. Detsamma gäller de ersättningar som upphovsrättsorganisationerna enligt 19 a, 26, 26 a, 26 i eller 47 a § i upphovsrättslagen får av användarna för vidareanvändning av verk som omfattas av gemensam tillsyn över upphovsrätten.

Den mervärdesskattskyldiga upphovsrättsorganisationen föreslås ta ut ersättningar för upphovsrätt hos användaren av upphovsrätten genom egen skattepliktig försäljning. Organisationen kan på motsvarande sätt enligt de allmänna reglerna dra av den mervärdesskatt som ingår i de egna anskaffningarna, när anskaffningarna görs för skattepliktig förvaltning av rättigheter, d.v.s. för överlåtelse-

se av upphovsrätt och för debitering av ersättningar, tillsyn och redovisning av ersättningar till upphovsrättsinnehavarna och för upphovsmännens gemensamma ändamål. Användarna av upphovsrätten ska kunna dra av den skatt som ingår i ersättningen, när det är fråga om en anskaffning som görs för deras affärsverksamhet som berättigar till avdrag.

Det föreslås att skatteplikten för ersättningar för upphovsrätt inte utvidgas i större utsträckning. Detta är motiverat av administrativa orsaker som hör ihop med skatteförvaltningen och fördelningen av ersättningar. Förslaget påverkar således inte mervärdesskatteförfarandet i fråga om andra som får ersättning som grundar sig på upphovsrätt, såsom tonsättare, författare och utövande konstnärer samt förläggare, skivbolag och filmproducenter.

Också de ersättningar som ska redovisas till upphovsrättsinnehavarna och de ersättningar enligt 19 a, 26, 26 a, 26 i eller 47 a § i upphovsrättslagen som är avsedda för upphovsrättsinnehavarnas gemensamma ändamål ska som hittills vara skattefria oberoende av om ersättningstagaren är upphovsman, utövande konstnär, fonogramproducent eller filmproducent.

Det föreslås att en sänkt skattesats på 8 procent ska tillämpas på de ersättningar för upphovsrätt som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får. Tillämpningen av en sänkt skattesats minskar skattebördan i de situationer då de som betalar ersättningen inte har avdragsrätt och mervärdesskatten således blir en kostnad för dem. Detta gäller bl.a. ersättningar som betalas av församlingarna och allmännyttiga samfund.

Inom ramen för nuvarande beskattningspraxis har upphovsrättsorganisationerna betraktats som sådana allmännyttiga samfund som avses i inkomstskattelagen, och deras inkomster från förvaltningen av upphovsrätter har inte vid inkomstbeskattningen räknats som inkomst av näringsverksamhet. Rättsläget ändras inte till denna del till följd av detta lagförslag. När denna lagändring träder i kraft förblir den förvaltning av upphovsrätter som organisationerna idkar således skattefri i enlighet med nuvarande beskattningspraxis

och 4 § i mervärdesskattelagen, om inte organisationen med stöd av 12 § har ansökt om eller ansöker om att bli skattskyldig för sin verksamhet. En omvärdering av den skattemässiga behandlingen av upphovsrättsorganisationerna kan dock bli aktuell i framtiden.

3 Propositionens konsekvenser

Förslaget förbättrar upphovsrättsorganisationernas internationella konkurrenskraft och gör det möjligt att ordna funktionerna effektivare vilket förbättrar beskattningens neutralitet.

Förslaget leder till att skatteintäkterna ökar i någon mån. Upphovsrättsorganisationerna fakturerar vanligen sådana instanser som har rätt att dra av mervärdesskatten för ersättningar för upphovsrätt. Till denna del påverkar förslaget inte skatteinkomsterna. Upphovsrättsorganisationernas fakturering till sådana betalare av ersättningar som inte har avdragsrätt uppgår till uppskattningsvis 14,6 miljoner euro per år. Av detta belopp utgör statens andel ca 10 miljoner euro, kommunernas andel 1,9 miljoner euro, församlingarnas andel 0,7 miljoner euro och andelen för övriga 2 miljoner euro.

Till följd av att ersättningarna för upphovsrätt blir skattepliktiga ökar skatteintäkterna med ca 1 miljoner euro beräknat på nivån för 2009. Av detta belopp är dock den andel som skattetagaren, alltså staten, betalar betydande, nämligen 0,8 miljoner euro. När upphovsrättsorganisationernas verksamhet blir skattepliktig kan de dra av den mervärdesskatt som ingår i deras egna anskaffningar. Med organisationernas nuvarande kostnadsstruktur innebär detta att skatteinkomsterna minskar med sammanlagt ca 0,7 miljoner euro per år. Som helhet ökar skatteinkomsterna till följd av förslaget således med ca 0,3 miljoner euro per år.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Undervisningsministeriet och centrala organisationer inom branschen har hörts i ärendet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

45 §. Paragrafen föreslås bli ändrad till följd av skatteplikten för de ersättningar för upphovsrätt som upphovsrättsorganisationerna får.

Till 1 mom. fogas en ny 5 punkt enligt vilken de ersättningar som upphovsmännen får via upphovsrättsorganisationer för vidareanvändning av sådana verk som omfattas av gemensam tillsyn över upphovsrätten liksom hittills ska förbli skattefria. En särskild bestämmelse behövs eftersom organisationens rätt att överlåta rättigheter och ta ut ersättningar i de situationer som avses i bestämmelsen delvis grundar sig direkt på upphovsrättslagen. De situationer som avses i den nya 5 punkten omfattas således inte av 3 och 4 punkten. Samtidigt fogas till bestämmelsen i 5 punkten de ersättningar för utlåning som avses i 19 a § i upphovsrättslagen och beträffande vilka en bestämmelse om kollektivförvaltning har fogats till upphovsrättslagen genom lagändring 1228/2006.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att de ersättningar för upphovsrätt som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får för överlåtelse av en rättighet eller på grund av denna rätt blir belagda med mervärdesskatt. Skatteplikten gäller alla ersättningar för upphovsrätt som avses i 1 mom.

Skatteplikten för ersättningar för upphovsrätt föreslås gälla endast de ersättningar som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får. De organisationer som företräder innehavarna av upphovsrätten är organisationer till vilka upphovsmännen överför sina på upphovsrättslagen grundade rättigheter eller som företräder upphovsmännen på de grunder att dessa direkt eller genom sin medlemsorganisation har gett organisationen fullmakt att företräda upphovsmännen i ärenden som gäller förvaltningen av rättigheter. På motsvarande sätt är det fråga om en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten när de utövande konstnärerna har överfört sina på upphovsrättslagen grundade rättigheter till en organisation eller gett organisationen fullmakt att företräda de utövande konstnärerna i ärenden

som gäller förvaltningen av rättigheter. Med upphovsrättsinnehavare avses såväl innehavare av upphovsrätten som innehavare av närstående rättigheter som avses i upphovsrättslagen. Förvaltningen av rättigheter innebär bland annat beviljande av användningstillstånd till användare och debitering av ersättningar för användning liksom även redovisning av ersättningar till rättsinnehavarna eller för användning till upphovsrättsinnehavarnas gemensamma ändamål.

De upphovsrättsorganisationer som är verksamma i Finland för närvarande är registrerade föreningar. Kända upphovsrättsorganisationer är Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys GRAMEX ry, Kopiosto ry, AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry, Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry och Sanasto rf. Begreppet organisation i mervärdesskattelagen är dock inte bundet till någon särskild organisationsform. Begreppet omfattar således också andra sammanslutningar. Avgörande är att sammanslutningen tillhandahåller upphovsrättsinnehavarna förvaltningstjänster i fråga om upphovsrätt. Dessa tjänster omfattar beviljande av rättigheter till användare att använda verk och andra skyddade objekt av de rättsinnehavare som upphovsrättsorganisationen företräder, debitering av ersättningar för redovisning till upphovsrättsinnehavarna, redovisning och övervakning av rättigheter.

Det är till exempel inte fråga om förvaltning av rättigheter när förläggaren skaffar rättigheter av författare eller tonsättare för produktion av varor eller tjänster i anslutning till förläggarens förlagsverksamhet. Rättigheterna skaffas då för förläggarens förlagsverksamhet och inte för förvaltningen av upphovsmännens rättigheter. Om sammanslutningen idkar såväl förvaltning av rättigheter som annan verksamhet, ska de föreslagna bestämmelserna tillämpas på en sådan sammanslutning till den del det är fråga om verksamhet i anslutning till sammanslutningens förvaltning av rättigheter.

85 a §. I 1 mom. föreslås en ny 11 punkt, enligt vilken en sänkt skattesats på 8 procent

ska tillämpas på sådan ersättning för upphovsrätt som avses i 45 § 1 mom. 3—5 punkten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2009.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av 45 och 85 a § i mervärdesskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i mervärdesskattelagen av den 30 december 1993 (1501/1993) 45 § 1 och 3 mom. samt 85 a § 1 mom. 10 punkten, sådana de lyder, 45 § 1 mom. delvis ändrat i lag 1767/1995 och 45 § 3 mom. i lag 903/2005 samt 85 a § 1 mom. 10 punkten i lag 1060/2006, samt *fogas* till 85 a § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1265/1997, 727/1998, 1071/2002 och nämnda lag 1060/2006, en ny 11 punkt som följer:

45 §

Skatt betalas inte på

1) honorar till utövande konstnärer eller till andra offentligt uppträdande eller till idrottsmän,

2) försäljning av framträdanden av sådana uppträdande som nämns i 1 punkten då avsikten är att framträdandet ska överlåtas till arrangören av ett evenemang,

3) överlåtelse av rätten till ljud- och bildupptagningar av det som framförts av en uppträdande som nämns i 1 punkten, eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt,

4) överlåtelse av rättigheter enligt 1, 4 eller 5 § i upphovsrättslagen (404/1961) eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt,

5) överlåtelse av rättigheter som grundar sig på upphovsrättslagen eller på ersättningar som på grund av denna rätt erhållits enligt 19 a, 26, 26 a, 26 i eller 47 a § i upphovsrättslagen.

Skattefriheten enligt 1 mom. 3—5 punkten gäller inte de ersättningar som en organisa-

tion som företräder innehavarna av upphovsrätten får för överlåtelse av en rättighet eller på grund av denna rätt.

85 a §

För försäljning av följande tjänster samt försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor skall i skatt betalas 8 procent av skattegrunden:

10) små reparationstjänster, som avser reparation av cyklar, skor och lädervaror samt kläder och hushållslinne, inbegripet lagning och ändring,

11) den ersättning enligt 45 § 1 mom. 3—5 punkten som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag ska tillämpas på tjänster som har utförts eller tagits i eget bruk den dag lagen träder i kraft eller därefter.

Helsingfors den 10 oktober 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Jyrki Katainen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 45 och 85 a § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i mervärdesskattelagen av den 30 december 1993 (1501/1993) 45 § 1 och 3 mom. samt 85 a § 1 mom. 10 punkten, sådana de lyder, 45 § 1 mom. delvis ändrat i lag 1767/1995 och 45 § 3 mom. i lag 903/2005 samt 85 a § 1 mom. 10 punkten i lag 1060/2006, samt fogas till 85 a § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1265/1997, 727/1998, 1071/2002 och nämnda lag 1060/2006, en ny 11 punkt som följer:

Gällande lydelse

45 §

Skatt betalas inte på

1) honorar till utövande konstnärer eller till andra offentligt uppträdande eller till idrottsmän,

2) försäljning av framträdanden av sådana uppträdande som nämns i 1 punkten då avsikten är att framträdandet ska överlätas till arrangören av ett evenemang,

3) överlåtelse av rätten till ljud- och bildupptagningar av det som framförts av en uppträdande som nämns i 1 punkten, eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt,

4) överlåtelse av rättigheter enligt 1, 4 eller 5 § i upphovsrättslagen (404/61) eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt.

Skatt betalas inte heller på överlåtelse av en rättighet som grundar sig på upphovsrättslagen eller på ersättningar som på grundval av denna rätt erhållits enligt 26, 26 a, 26 i eller 47 a § i upphovsrättslagen, när ersättningstagar är en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten eller ersättningen betalas ut av en sådan organisation.

85 a §

För försäljning av följande tjänster samt

Föreslagen lydelse

45 §

Skatt betalas inte på

1) honorar till utövande konstnärer eller till andra offentligt uppträdande eller till idrottsmän,

2) försäljning av framträdanden av sådana uppträdande som nämns i 1 punkten då avsikten är att framträdandet ska överlätas till arrangören av ett evenemang,

3) överlåtelse av rätten till ljud- och bildupptagningar av det som framförts av en uppträdande som nämns i 1 punkten, eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt,

4) överlåtelse av rättigheter enligt 1, 4 eller 5 § i upphovsrättslagen (404/1961) eller på ersättning som erhållits på grund av denna rätt,

5) överlåtelse av rättigheter som grundar sig på upphovsrättslagen eller på ersättningar som på grund av denna rätt erhållits enligt 19 a, 26, 26 a, 26 i eller 47 a § i upphovsrättslagen.

Skattefriheten enligt 1 mom. 3—5 punkten gäller inte de ersättningar som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får för överlåtelse av en rättighet eller på grund av denna rätt.

85 a §

För försäljning av följande tjänster samt

försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor skall i skatt betalas 8 procent av skattegrunden:

10) små reparationstjänster, som avser reparation av cyklar, skor och lädervaror samt kläder och hushållslinne, inbegripet lagning och ändring.

försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor skall i skatt betalas 8 procent av skattegrunden:

10) små reparationstjänster, som avser reparation av cyklar, skor och lädervaror samt kläder och hushållslinne, inbegripet lagning och ändring,

11) den ersättning enligt 45 § 1 mom. 3—5 punkten som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag ska tillämpas på tjänster som har utförts eller tagits i eget bruk den dag lagen träder i kraft eller därefter.
